

Programma Akademie-assistenten slaat aan

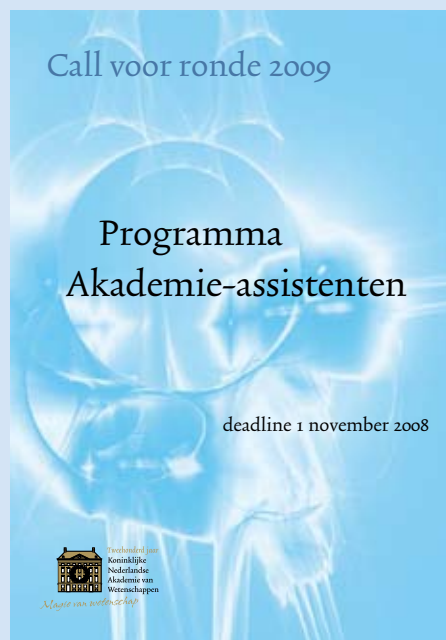
Drie studenten over hun onderzoeksbijbaan

'Talentvolle studenten de mogelijkheid bieden om als student-assistent persoonlijk nauwer betrokken te raken bij de wetenschap.' Dat was wat de toenmalige Akademiepresident Frits van Oostrom en het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) voor ogen stond in 2006, toen het plan voor de invoering van Akademie-assistenten geboren werd. Weliswaar wees minister Plasterk het in eerste instantie af, maar in 2008 stelde hij alsnog vier miljoen ter beschikking. Er kon begonnen worden met de eerste (pilot)ronde.

De opzet is als volgt. Universiteiten kunnen onderzoeksprogramma's indienen waaraan ze Akademie-assistenten mee willen laten doen, zodat die aan den lijve kunnen ondervinden wat wetenschappelijk onderzoek is. Liefst moeten ook de onderzoekers aan wie de assistenten toegevoegd worden er profijt van hebben. Een nationale commissie onder leiding van Joris van Bergen, onder meer oud-vicevoorzitter van de universiteit van Leiden, beoordeelt de aanvragen. Daarna doen de faculteiten zelf de werving en selectie van studenten.

In 2009 werden tien programma's goedgekeurd, onlangs nog eens dertien voor de volgende ronde die van 2010 tot 2013 loopt. De pilot gaf 120 à 130 studenten een bijbaan, straks stellen negen universiteiten ongeveer 170 studenten aan. De invulling van de werkzaamheden en de onderwerpen lopen nogal uiteen. Maar dat is volgens Van Bergen helemaal niet erg, en ook te verwachten. Vakgebieden en opleidingen verschillen immers onderling enorm.

Maar overal is een Akademie-assistent echt iets anders dan een student-assistent. Althans dan een student-assistent van tegenwoordig, die nog wel eens als kopieerder en manusje-van-alles wordt ingezet. De Akademie-assistent lijkt meer op de student-assistent van vroeger, die de hoogleraar daadwerkelijk bij diens

onderzoek assisteerde. Van Bergen was zelf ooit zo'n student-assistent, net als alle andere leden van de commissie, ontdekten ze bij een vergadering. Binnenkort volgt de uitgebreide evaluatie van de pilot, maar de vraag of het programma aanslaat kan volgens Van Bergen al met een volmondig 'ja' beantwoord worden.

De studenten worden voor een of twee dagen per week aangesteld, en verdienen maximaal 7500 euro per jaar met hun Akademieassistentschap. We vroegen een drietal van hen zelf iets van hun belevenissen op te schrijven. Dat deden ze. Het handwerk van het gegevens verzamelen blijkt tijdrovender en soms een stuk saaier dan gedacht. Maar de harde wetenschapspraktijk beloont ook. Met nieuwe inzichten, een goed georganiseerd symposium of zelfs met een wetenschappelijke publicatie.

Op de pagina's hierna de verhalen van Tamara Dekker, Stephan Borggreve en Ruben Brouwer.

Tamara Dekker (1986) viel als Akademie-assistent middenin in een heel actueel onderwerp: de mogelijkheden om mensen te ontslaan in Nederland. Ze heeft een bachelor en master 'international business', en doet nu een tweede master arbeidsrecht, allemaal aan de universiteit van Maastricht. Daar was ze eerder ook al student-assistent, en 'tutor'. Tutoren begeleiden groepjes van vijftien studenten, wat hoort bij het 'probleemgestuurde onderwijs' in Maastricht. Nog langer geleden werkte ze onder meer bij de Rabobank, in een broodjeszaak en in de thuiszorg.

door Tamara Dekker

Stapels aangereikte dossiers en verse koffie

Het promotieproject waar ik vanaf september 2009 aan meewerk, gaat over arbeidsmarktflexibiliteit en sociale zekerheid in Nederland. We onderzoeken dat aan de hand van het unieke ontslagstelsel dat Nederland heeft. Alleen hier kan een arbeidsovereenkomst op twee manieren beëindigd worden: ontbinding via de kantonrechter en opzegging via het UWV werkbedrijf. Maar welke impact dit duale stelsel heeft, is niet bekend. Terwijl de politiek op dit moment pleit voor een transparanter, flexibeler, soepeler en goedkoper ontslagstelsel, en ook de huidige economie, arbeidsmarkt en de aankomende verkiezingen zich perfect lenen voor discussies over dit onderwerp. Zo denken sommigen dat juist die dualiteit de werkgevers nu al flexibiliteit geeft.

Veel basisgegevens ontbreken vooralsnog. We beginnen ze te verzamelen bij de rechtbank Maastricht, met een team van een PhD-studente en twee onderzoeksassistenten, nadat we toestemming hebben gekregen voor inzage van ontbindingsdossiers bij het hele arrondissement Maastricht. Een stapel van zestig dossiers ligt klaar voor het proefonderzoek. Dat dient om de beschikbaarheid en bruikbaarheid van alle gegevens te beoordelen, pas daarna begint het echte onderzoek. We kijken bijvoorbeeld naar de reden van ontslag, de gegevens van de werknemer (leeftijd, lengte dienstverband, loon, functie, ontbindingsvergoeding) en de werkgever (grootte van het bedrijf, branche), en hoe lang de ontbindingsprocedure geduurd heeft. Bij het UWV zullen dezelfde gegevens worden onderzocht voor de opzegprocedure.

Omdat ons onderzoek vanuit economisch perspectief wordt gedaan en we geen juristen zijn, is het wennen aan het in onze ogen vaak omslachtige taalgebruik, en aan de juridische begrippen. Juristen denken anders over de dingen. Bij hen ontvang je bijvoorbeeld geen vakantiegeld maar een vakantietoeslag, en je wordt niet ontslagen, maar je arbeidsovereenkomst wordt ontbonden of opgezegd. Gelukkig krijgen we hulp van verschillende medewerkers van de rechtbank.

Na het proefonderzoek gaan we verder met het echte werk bij het kantongerecht Sittard. Hier geen toegangscontrole meer en geen scanstraat waar onze laptoptassen bij ieder bezoek doorheen gaan, noch een immens aantal koffieautomaten, maar een kleine kantoorvilla, met simpele deurbel en gezellige keuken, waar de koffie vers gezet wordt. We werken in het archief in de kelder, omringd door de dossiers die we zelf opzoeken. Hier voel je je echt een onderzoeker. Het leuke is dat we een aantal zittingen mogen bijwonen en daardoor een veel beter beeld krijgen van de ontbindingsprocedure bij de kantonrechter. Op de derde locatie, het middelgrote kantongerecht in Heerlen, kunnen we aan de slag in een enquêtekamer (gebruikt voor zaken met getuigenverhoor). Ook hier zijn ze trots op hun archief, en krijgen we weer flinke stapels dossiers aangereikt.

Data verzamelen is een tijdrovende klus, die (eerlijk is eerlijk) ook behoorlijk saai kan zijn. Maar we hebben nu een database van bijna 3000 individuele ontbindingszaken. Binnenkort beginnen

we bij het UWV, waar gelukkig al veel digitaal is opgeslagen. Ook wordt een begin gemaakt met de analyse van de gegevens van de kantongerechten. Juist vanwege onze economische invalshoek en de combinatie met een unieke dataset, kunnen de uitkomsten interessant en bruikbaar zijn. Is het bijvoorbeeld echt waar dat een ontslag bij de kantonrechter veel duurder is? Daar gaat het snel, en de vergoeding is hoog. Maar bij het UWV, waar vaker een collectief ontslag wordt aangevraagd, maakt men zelden haast. Misschien is het verschil in kosten tussen de twee procedures wel niet zo groot, en maken werkgevers weinig onderscheid in het gebruik ervan.

Behoeft om als wetenschapper aan het werk te gaan had Stephan Borggreve (1983) eigenlijk niet. Maar het project, waarin hij internetboekrecensies met krantenrecensies zou gaan vergelijken, sprak hem aan – net als de vergoeding. Ooit op de mavo begonnen, is hij nu bezig aan zijn master moderne Nederlandse letterkunde. Eerder werkte hij onder meer bij de DSB-bank en schreef hij voor de studentensite Voxlog. Binnenkort komt Borggreves debuutalbum *Lafbekken & Lefballen* uit, onder zijn pseudoniem Borriegineel.

door Stephan Borggreve

Boekrecensies, codes en ondertonen

Op de valreep besloot ik te reageren op de vacature, en na een succesvolle sollicitatie werd ik aangenomen bij de faculteit Nederlandse taal en cultuur aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Daar wordt een onderzoek uitgevoerd naar de argumentatie en waardeoordelen in literaire kritiek tussen de jaren 1945 en 2005. Mijn taak is om – in samenwerking met NEWSPEAK, dat tekstbestanden uit de nieuwe media onderzoekt – recensies van het internet te vergelijken met recensies uit dagbladen.

Het gaat om besprekingen van boeken uit 2005 tot en met 2009. Per kwartaal selecteer ik drie nieuwe Nederlandstalige boeken uit *De Bestseller 60*. De recensies daarvan zoek ik via krantenarchieven en internet. Ze moeten gecodeerd ingevoerd worden in een statistisch programma, het Duitse *MaxQDA*, dat voor het hele onderzoeksproject wordt gebruikt. Een

opmerking over efficiënt woordgebruik krijgt bijvoorbeeld de code A1 mee. Wordt er in de recensie iets gezegd over structuur en samenhang, dan komt daar C2 bij te staan.

Uiteraard had ik tijdens mijn studie al wel enige ervaring met wetenschappelijk onderzoek opgedaan, maar toch heb ik als Akademie-assistent veel nieuwe dingen geleerd. Want het is nog best een klus om een corpus aan te leggen dat groot en divers genoeg is om te voldoen aan de voorwaarden die verbonden zijn aan relevant en representatief wetenschappelijk onderzoek.

Wat me het meest is bijgebleven, is de moeite die het kost om de eisen waaraan het corpus moet voldoen zó te formuleren dat er genoeg bruikbare recensies te vinden zijn. Want ze moeten allemaal passen in het onderzoek, en voldoende diversiteit

vertonen om representatief te zijn voor de literatuurkritiek als culturele discipline.

Op bepaalde momenten verliep het selectieproces dan ook vrij moeizaam. Bijvoorbeeld wanneer van een bepaald boek tig recensies te vinden waren op internet, terwijl de dagbladen er met geen woord over reppen, zoals bij *Schaduwzuster* van Simone van der Vlugt. Of wanneer dezelfde boeken al zo lang *De Bestseller 60* domineerden (*Komt een vrouw bij de dokter*), dat het nagenoeg ondoenlijk werd om nieuwe binnenkomers te vinden die aan de eisen voldeden.

Een tweede aspect dat me pas tijdens het daadwerkelijke analyseren opviel, is de beperking die de keuze voor één bepaalde analysemethode met zich meebrengt. *MaxQDA* is degelijke software die het mogelijk maakt om de data kwalitatief én kwantitatief te analyseren. Als zodanig is het programma een uitstekend instrument voor dit project. Echter, de waardeoordelen die we onderzoeken, blijken lang niet altijd uit de argumentatie. Sterker: soms beargumenteert de criticus zijn oordeel helemaal niet. Het is lastig om dan iets zinnigs over die specifieke recensie te zeggen, ook al blijkt het waardeoordeel wél overduidelijk uit de ondertoon van de recensie. Ik denk dat dergelijke kenmerken heel moeilijk te meten zijn.

Nu de analyse bijna klaar is en ik kan beginnen met de verwerking van de resultaten, overheerst toch vooral tevredenheid. Het is interessant om van dichtbij mee te maken hoe professioneel tekstonderzoek uitgevoerd wordt. En daarbij zijn de beperkingen zeker zo leerzaam als de mogelijkheden – misschien zelfs wel leerzamer.

Het is een relatief nieuw en heel actueel terrein waarop Ruben Brouwer (1984) zich als Akademie-assistent begeeft: internationaal recht nationaal toepassen. Dat ook Nederland mensenrechten blijkt te schenden, schudde hem wakker. Brouwer studeerde rechten in Rotterdam, en is nu bachelor student internationaal en Europees recht aan de Universiteit van Amsterdam. Hij is hoofdredacteur van het juridisch studentenblad *Fiat Justitia* geweest, en won onlangs bijna de grootste internationale pleitwedstrijd voor studenten (Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition).

door Ruben Brouwer

‘Illegale’ kinderen, opwaaiend stof en een publicatie

Ik bezit een passie voor mensenrechten en was dan ook dolgelukkig toen ik het bericht kreeg dat ik dr. Yvonne Donders, een expert op het gebied van mensenrechten, mocht gaan assisteren. Al voordat de master begon wilde ik een docent of professor assisteren. Toen ik begreep dat er voor studenten internationaal recht vacatures openstonden voor Akademie-assistenten heb ik meteen gereageerd – en met succes! Bij het Amsterdam Center of International Law – een van de ‘centers of excellence’ van de universiteit – is de toepassing van internationaal recht door nationale rechters een van de onderzoekgebieden. Het was mijn taak als Akademie-assistent om hieraan mee te werken door het assisteren van Yvonne Donders. Ze onderzoekt economische, sociale en culturele mensenrechten. Zulke rechten staan gecodificeerd in een internationaal verdrag, dus in overeenkomsten tussen staten.

Mijn eerste taak was om uit te vinden of in het buitenland die mensenrechten in nationale rechtszaken rechtstreeks werden toegepast in de beoordeling van de rechter. Meestal is dat niet het geval, aangezien nationale rechters liever alleen de nationale wet willen toepassen. Verdragen zien ze meer als verplichtingen tussen staten. Het was daarom heel interessant om te zien hoe er zich internationaal toch een trend aftekent waarbij individuen zich met succes bij hun nationale rechters kunnen beroepen op zulke internationale mensenrechten. Het is dan ook de hoop van het onderzoek om deze trend te stimuleren en onder de aandacht te brengen

van nationale rechters, advocaten en politici.

Wat me gelijk duidelijk werd, is dat een Akademie-assistentchap niet hetzelfde is als het ‘normale’ student-assistentchap, dat zich overwegend bezighoudt met administratieve taken. De Akademie-assistent is veel meer gericht op onderzoekswerkzaamheden. Een van de doelen is dan ook dat je ‘output’ hebt, bijvoorbeeld door een artikel te publiceren.

Het hoogtepunt van mijn assistentchap betrof het (mede-)organiseren van een expertbijeenkomst over een zaak tegen Nederland van de internationale organisatie ‘Defence for Children International’ (DCI) voor het Europees Comité voor Sociale Rechten. De zaak is in maart van dit jaar breed in het nieuws geweest, en heeft veel stof doen opwaaien. Het Comité besloot dat het huidige Nederlandse vreemdelingenbeleid, waarbij ‘illegale’ kinderen op straat konden belanden, in strijd was met het Europees Sociaal Handvest – een verdrag waar Nederland partij van is. Zeker twee maanden zijn we bezig geweest met de organisatie. Dat ging uiteraard niet feilloos, maar het resultaat was een zeer inhoudelijke, memorabele en ook goedbezochte bijeenkomst.

Daarnaast hebben Yvonne en ik ook een noot (artikel) geschreven voor *European Human Rights Cases* (EHRC). Het was geweldig om mee te maken hoe het is om een te publiceren artikel te schrijven. De samenwerking, het doorspitten van de zaak en het onderzoek waarmee dat gepaard gaat. Het was een mooie prestatie en een goed leermoment. Het komt

immers niet vaak voor dat een artikel van een masterstudent gepubliceerd wordt!

Het werk als Akademie-assistent is mij zeer goed bevallen en is een verrijking van mijn studie. Het was soms zwaar, maar juist op die momenten ervaar je het meest hoe het is onderzoeker te zijn. Ik heb ontzettend veel geleerd, kwam in contact met veel onderzoekers en heb er concreet veel aan overgehouden. Of ik onderzoeker zal worden, weet ik nog niet, maar dat neemt niet weg dat het een zeer nuttige en inspirerende ervaring is geweest.

